

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДВНЗ «ПРИКАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТЕФАНІКА»**

**Факультет Педагогічний
Кафедра педагогіки та освітнього менеджменту імені Богдана Ступарика**

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

МЕТОДОЛОГІЧНІ ПІДХОДИ ДО ОРГАНІЗАЦІЇ ІСТОРИКО-ПЕДАГОГІЧНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ

Рівень вищої освіти – третій (освітньо-науковий)
Освітня програма «Освітні, педагогічні науки»
Спеціальність 011 Освітні, педагогічні науки
Галузь знань 01 Освіта/Педагогіка

Затверджено на засіданні кафедри
Протокол № 1 від 27 серпня 2021 р.

м. Івано-Франківськ – 2021

ЗМІСТ

1. Загальна інформація
2. Опис дисципліни
3. Структура курсу
4. Система оцінювання курсу
5. Ресурсне забезпечення
6. Контактна інформація
7. Політика навчальної дисципліни

1. Загальна інформація	
Назва дисципліни	Методологічні підходи до організації історико-педагогічних досліджень
Освітня програма	011 Освітні, педагогічні науки
Спеціальність	Освітні, педагогічні науки
Галузь знань	01 Освіта/Педагогіка
Освітній рівень	третій (освітньо-науковий)
Статус дисципліни	нормативна
Курс/семестр	1 / 2
Розподіл за видами занять та годинами навчання	Лекції – 20 год. Семінарські заняття – 10 год. Самостійна робота – 60 год.
Мова викладання	українська
Посилання на сайт дистанційного навчання	http://www.d-learn.pu.if.ua/
2. Опис дисципліни	
Дисципліна забезпечує набуття аспірантами знань у галузі педагогіки та історико-педагогічних досліджень, їх підготовку до професійної та самостійної діяльності, ознайомлення зі структурою й основними показниками сформованості дослідницької діяльності, отримання знань, умінь та навичок в організації та проведенні досліджень, формування зрілої та творчої особистості, громадянської позиції та готовності випускників до трудової діяльності.	
Мета та цілі курсу	
<p>Мета: основною метою вивчення дисципліни є висвітлення теоретичних основ і питань технології науково-дослідної історико-педагогічної діяльності, тобто теоретичного та практичного підґрунтя для формування фахових знань і вмінь майбутнього дослідника в умовах закладу вищої освіти.</p> <p>Цілі: ознайомити здобувачів ступеня доктора філософії з основами науки; розглянути шляхи розвитку історико-педагогічних досліджень; навчити організовувати навчальну та дослідницьку діяльність, застосовуючи сучасні технології, методи, форми, засоби; ознайомити зі змістом історико-педагогічних досліджень, їх оформленням відповідно до чинних вимог МОН України; розкрити структуру історико-педагогічних досліджень, оптимального проведення експериментальної частини.</p>	
Результати навчання (компетентності)	
Інтегральна компетентність – здатність розв’язувати комплексні проблеми в галузі освіти/педагогіки у процесі професійної та дослідницько-інноваційної діяльності, що передбачає глибоке переосмислення наявних і вдосконалення нових цілісних знань та фахової практики.	

Загальні компетентності (ЗК)

ЗК 2. Здатність до розуміння предметної галузі, професійної діяльності зі спеціальності, генерування нових ідей при розв'язанні дослідницьких завдань.

ЗК 3. Здатність до пошуку, обробки й аналізу інформації з різних джерел.

ЗК 4. Здатність планувати і здійснювати дослідницьку й інноваційну діяльність, вирішувати науково-дослідницькі проблеми.

Спеціальні (фахові) компетентності (СК)

СК 1. Володіння знаннями у сфері освіти / педагогіки, зокрема про її основні концепції, методики, технології; розуміння теоретичних і практичних проблем, історії розвитку та сучасного стану наукових знань про систему освіти; оволодіння термінологією з досліджуваного наукового напрямку.

СК 2. Здатність аналізувати, систематизувати й узагальнювати результати наукових досліджень у сфері освіти / педагогіки. досягати наукових результатів, що репрезентують нові знання.

СК 4. Здатність здійснювати теоретичний, методологічний і емпіричний аналіз проблем психолого-педагогічних наук, оцінювати та забезпечувати якість наукових досліджень.

СК 6. Здатність апробувати, презентувати, упроваджувати й екстраполювати результати наукових досліджень у педагогічну практику.

Програмні результати навчання

ПРН 1. Здатність забезпечити концептуальні та методологічні знання в галузі освіти/педагогіки і на дотичних міждисциплінарних напрямках, володіти спеціалізованими вміннями/навичками, необхідними для розв'язання значущих проблем у сфері професійної діяльності.

ПРН 2. Здатність поглиблювати, переоцінювати існуючі знання, здійснювати критичний аналіз, оцінку і синтез нових та комплексних ідей.

ПРН 3. Аналізувати й застосовувати науковий доробок українських і зарубіжних учених, фундаментальні концепції та теорії у професійній сфері.

ПРН 5. Уміти започатковувати, планувати, реалізувати і коригувати послідовний процес наукового дослідження, демонструвати дослідницькі навички в галузі освіти/педагогіки.

ПРН 8. Прагнути до безперервного саморозвитку і самовдосконалення; кваліфіковано відображати результати досліджень у наукових публікаціях; володіти здатністю до презентації наукового доробку в галузі освіти/педагогіки.

3. Структура курсу

Обсяг навчальної дисципліни

Вид заняття	Загальна кількість годин 90
лекції	20
семінарські заняття	10
самостійна робота	60

Ознаки навчальної дисципліни

Семестр	Спеціальність	Курс (рік навчання)	Нормативний / Вибірковий
---------	---------------	---------------------	--------------------------

2	011 Освітні, педагогічні науки	перший	нормативний
Тематика навчальної дисципліни			
Тема		Лекції	Семінарські заняття
Самостійна робота			
Тема 1. Викладач як дослідник педагогічного процесу Сутність поняття «науково-дослідницька робота», «науково-дослідницька діяльність». Видатні педагоги про роль педагогічного дослідження в роботі вищої школи. Роль викладача у розв'язанні існуючих проблем наукової роботи в історико-педагогічному аспекті. Основні положення «Закону про вищу освіту» з даного питання і вимоги до викладача.		2 год	4 год Робота з нормативною документацією, науковими джерелами, тези
Тема 1. Основні напрями активізації науково-дослідної роботи в університеті.			2год 4 год Схема, тестування, робота з офіційними сторінка ЗВО, аналіз
Тема 2. Класифікація наукових теорій. Зміст і організаційна структура наукових досліджень в Україні. Сутність поняття «наука», «наукові теорії», їх класифікації. Організаційна структура наукових, історико-педагогічних досліджень в Україні. Діяльність НАН як головного наукового центру України, галузевих наукових установ, особливості діяльності Національної Академії педагогічних наук України. Характеристика паспортів педагогічних досліджень.		2 год	4 год Каталог, презентація паспортів педагогічних досліджень
Тема 2. Види наукових робіт, їх загальна характеристика.			2год 4 год Тестування, опитування, наукова доповідь
Тема 3. Організація науково-дослідної роботи в класичному університеті. Проблеми науково-дослідної роботи в класичному університеті як складової підготовки майбутнього фахівця. Система науково-дослідницької роботи із фаху. Основні напрями активізації науково-дослідної роботи здобувачів вищої освіти в класичному університеті. Особливості		2 год	4 год Структура-схема, презентація, аналіз особливостей організації НДР у історико-педагогічних дослідженнях

організації НДР історико-педагогічного спрямування.			
Тема 4. Сучасні методологічні аспекти організації історико-педагогічних досліджень. Умови розвитку науки і досягнення значущих результатів є її методологічна озброєність. Сутність поняття «методологія» як вчення про науковий метод пізнання, а також систему методів. Функції методології науки, сутність поняття «методологічна свідомість», «методологічна культура» кваліфікованого фахівця сфери науки й освіти. Рівні методології.	2 год		4 год Категоріально-понятійний апарат, тестування, система функцій, характеристика рівнів методології
Тема 3. Методологічні засади історико-педагогічних досліджень вищої освіти.		2 год	4 год Індивідуальні творчі завдання, тестування, опитування
Тема 5. Конкретно наукова методологія історико-педагогічних досліджень. Специфічні підходи та принципи. Основні вимоги до проведення історико-педагогічного дослідження. Особливості виконання наукових робіт з історії педагогіки з урахуванням регіональних особливостей.	2 год		4 год Аналіз, компаративістське спостереження з відповідною презентацією
Тема 6. Логіка і методи історико-педагогічного дослідження. Значення наукових досліджень для розв'язання проблем історії педагогіки взагалі та в період реформування освіти зокрема. Неоднозначність їх перебігу; неповторність педагогічних/ історико-педагогічних процесів; багаторазові спостереження для об'єктивних висновків.	2 год		4 год Тези, тестування, оформлення висновків
Тема 7. Послідовність і етапність проведення історико-педагогічного дослідження. Організація наукового дослідження, ознайомлення зі складовими наукової роботи, її етапами. Шляхи удосконалення результатів науково-дослідницької діяльності.	2 год		4 год Есе, робота з науковими дослідженнями, виокремлення власних етапів проведення дослідження
Тема 4. Наукове обґрунтування історико-педагогічного дослідження, об'єкт, предмет, завдання дослідження, його		2 год	4 год Тестування, визначення

практичне значення, актуальні аспекти подальшого наукового пошуку відповідно до теми дослідження здобувача.			об'єкту, предмету, завдань власного дослідження, його практичне значення
Тема 8. Педагогічний досвід як важлива складова науково-пошукової роботи дослідника історико-педагогічних проблем. Суть поняття «передовий педагогічний досвід викладача», «наукові школи». Форми вивчення й узагальнення досвіду викладача з різних галузей педагогічної науки як системи.	2 год		4 год Портфоліо викладача ЗВО, презентація наукових шкіл в Україні
Тема 9. Підвищення кваліфікації педагогічних і науково-педагогічних працівників в історико-педагогічних дослідженнях. Види підвищення кваліфікації педагогічних/науково-педагогічних кадрів різних регіонів України у різні часові періоди. Форми творчого та вмотивованого підвищення кваліфікації педагогічних/ науково-педагогічних кадрів в Україні.	2 год		4 год Характеристика видів підвищення кваліфікації, неформальна освіта, есе
Тема 10. Персоналістичний дискурс історико-педагогічних досліджень. Персоналія як напрям історико-педагогічних досліджень. Творчі біографії як окремий предмет історико-педагогічного дослідження. Особливості висвітлення теоретичного та практичного доробку окремих особистостей в контексті історичних подій.	2 год		4 год Індивідуальні творчі завдання/ колективний проєкт
Тема 5. Історико-педагогічні погляди науковців з теми наукового дослідження здобувача.		2 год	4 год Тестування, презентація, опитування, обговорення
ВСЬОГО	20 год	10 год	60 год

4. Система оцінювання курсу

Накопичування балів під час вивчення дисципліни

Види навчальної роботи	Максимальна кількість балів
Лекція	0
Семінарське заняття	15
Самостійна робота	15

Індивідуальне/творче завдання	20
Залік	50
Максимальна кількість балів	100

5. Ресурсне забезпечення

Рекомендована література

Базова

1. Актуальні проблеми розвитку вищої освіти: *навч.-метод. посіб.* /авторський колектив: Завгородня Т.К., Нагачевська З.І., Савчук Б.П., Стинська В.В., Стражнікова І.В., Єгорова І.В., Ковальчук В.М., Прокопів Л.М., Салига Н.М./ За заг. ред. В.Стинської, Л.Прокопів. Івано-Франківськ, 2021.
2. Завгородня Т., Скоморовська І. Педагогічні засади роботи бібліотек з учнівською молоддю в Західній Україні (1919-1939 рр.). *Монографія*. Івано-Франківськ: Видавець Третяк І.Я., 2010. 244 с.
3. Завгородня Т., Стражнікова І. Проблеми окремих напрямів виховання у науково-педагогічних дослідженнях Західного регіону України: історіографічний аспект. *Людинознавчі студії. Серія «Педагогіка»*. 2016. №2/34. С.66-74.
4. Завгородня Т.К. До проблеми методологічної основи персоналістичного напрямку історико-педагогічних досліджень. 2016. *Електронний ресурс*. URL: conference.pu.if.ua.
5. Завгородня Т.К., Прокопів Л.М., Стражнікова І.В. Методологія та технологія педагогічних досліджень. *Навчально-методичний посібник*. Івано-Франківськ: «НАІР». 2014. 75 с.
6. Коковін О. Актуальність та перспективи наукових досліджень регіональних процесів рідношкільного руху. *Товариство «Рідна школа»: історія і сучасність: наук. альманах*. Ч. 6 / упор. і наук. ред. Д.Герцюк, П.Сікорський. Львів: Вид-во Львів. край. т-ва «Рідна школа», 2011. С. 101-112.
7. Стражнікова І. Класифікація джерельної бази та ступінь дослідженості проблеми історико-педагогічної науки Західного регіону України ХХ – ХХІ століття. *Науковий вісник Чернівецького ун-ту: Педагогіка та психологія*. 2014. № 718. С. 169-176.
8. Стражнікова І. Шляхи виховання творчих якостей майбутніх учителів у руслі розвитку освітніх систем (на основі сучасних досліджень). *Вісник Прикарпатського ун-ту*. Вип.Л: Педагогіка. Івано-Франківськ, 2013. С. 32-36.
9. Сухомлинська О. Методологія дослідження історико-педагогічних реалій другої половини ХХ століття. *Шлях освіти*. 2007. № 4. С. 6-12.
10. Сухомлинська О.В. Історико-педагогічне дослідження та його «околиці». *Педагогічні науки: зб. наук. пр.* Херсон, 2005. Вип. ХХХХ. С. 8-14.
11. Ястребова В. Діяльність громадських й культурно-освітніх товариств у південно-східній Україні. *Розвиток української та польської освіти і педагогічної думки (XIX-XX ст.): у 2 т.* Т. 2 / за ред.Д.Герцюка і А.Гаратик. Львів: ЛНУ імені Івана Франка, 2012. С. 168-177.

Додаткова

1. Гончаренко С. Про критерії оцінювання педагогічних досліджень. *Шлях освіти*. № 1. 2004. С.2-6.

2. Гузій Н.В. Педагогічний професіоналізм: історико-методологічні та теоретичні аспекти. *Монографія*. Київ, 2004. 243 с.
3. Пилип Г. М. Розвиток вищої медичної освіти в західних областях України (40-90-ті роки ХХ ст.): *дис... канд. пед. наук*: 13.00.01. Чернівці, 2010. 240 с.
4. Регейло І.Ю. Підготовка наукових і науково-педагогічних кадрів вищої кваліфікації в Україні у ХХ - початку ХХІ століття: історіографічні аспекти. *Педагогічний дискурс: зб. наук. праць* / гол. ред. І.М. Шоробура. Хмельницький: ХГПА, 2010. Вип. 7. С. 261-271.
5. Шайнер Г.І. Розвиток комерційної освіти на західноукраїнських землях (друга половина ХІХ - перша третина ХХ століття): *дис... канд. пед. наук*: 13.00.01. Тернопіль, 2012. 373 с.
6. Яцина О.Ф. Педагогічна й культурно-освітня діяльність товариства «Просвіта» на Закарпатті (1920-1939 рр.): *автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. пед. наук*: спец. 13.00.01 «Загальна педагогіка та історія педагогіки». Івано-Франківськ, 2009. 20 с.

6. Контактна інформація

Кафедра	педагогіки та освітнього менеджменту імені Богдана Ступарика, м.Івано-Франківськ, вул.Бандери, 1, ауд.510. тел. (0342)570011. kstuparyka@pnu.edu.ua
Викладач (і) Гостьові лектори	д.пед.н., проф. Завгородня Тетяна Костянтинівна Запрошені викладачі з закладів вищої освіти України (https://kpibs.pnu.edu.ua/Договори-про-співпрацю/)
Контактна інформація викладача	tetiana.zavgorodnia@pnu.edu.ua

7. Політика навчальної дисципліни

Академічна доброчесність	Загальні морально-етичні принципи та правила поведінки осіб, що навчаються та працюють в університеті, визначаються Кодексом честі ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника» <i>URL</i> : https://cutt.ly/SjvXGkR . Внутрішнє забезпечення якості освітньої діяльності та якості освітнього процесу визначається Положенням про запобігання академічному плагіату у ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника» <i>URL</i> : https://pnu.edu.ua/положення-про-запобігання-плагіату/
Пропуски занять (відпрацювання)	Відпрацювання занять відбувається у системі d-learn. <i>URL</i> : https://d-learn.pnu.edu.ua .
Неформальна освіта	Перезарахування результатів неформальної освіти здійснюється відповідно до Положення про порядок зарахування результатів неформальної освіти у ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника» (введено в дію наказом ректора №819 від 29.11.2019 р., із внесеними змінами наказом № 80 від 12.02.2021 р.)

URL: https://nmv.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/118/2021/02/neformalna_osvita.pdf.

Викладач:

д.пед.н., проф. Завгородня Т.К.